

ВІКТОРІАНСЬКА БРИТАНІЯ

Вчитель:Космач О.В. (Всесвітня історія 9 клас)

ЗАВДАННЯ УРОКУ

- Познайомитися з економічним, політичним та суспільним розвитком Великої Британії у 50 – 60 роках ХІХ століття;
- Вчитися визначати характерні риси розвитку країни на основі аналізу окремих фактів, встановлювати причинно – наслідкові зв'язки;
- Розуміти, що особливості політичного розвитку Британії мають важливе значення в сучасних умовах.

ПЛАН

- Велика Британія – лідер світової економіки.
- Утвердження лібералізму.
- Формування ліберальної та консервативної партій.
- Друга парламентська реформа.
- Ірландське питання.
- Зовнішня політика Англії.

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ І ДАТИ

- Опорні поняття:
 - Модернізація;
 - Лібералізм;
 - Вікторіанська епоха;
 - Консерватизм;
 - Парламентська реформа;
 - Колонія;
 - Метрополія;
 - Домініон
 - Ірландське питання.
- Опорні дати:
 - 1837 – 1901рр. – «вікторіанська епоха»;
 - 1867р. – друга парламентська реформа

ПРОБЛЕМНЕ ЗАВДАННЯ

- У чому полягали головні завдання внутрішньої та зовнішньої політики Великої Британії в 50 – 60 роках XIX століття?

Показати на карті Велику Британію.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- Що таке промислова революція?
- В якій країні світу промислова революція відбулася найраніше? Чому?
- Якими були особливості політичного життя Великої Британії в 1815 – 1847рр.?

ВІКТОРІАНСЬКА БРИТАНІЯ

- 1837 – 1901 рр. – період правління королеви Великої Британії Вікторії.
- Цей період в історії Британії отримав назву «Вікторіанська Британія».
- Характерні риси епохи:
 - Завершення промислової революції;
 - Швидкий розвиток промисловості;
 - Встановлення консервативних моральних цінностей;
 - Зростання колоніальної експансії Великої Британії.

ДОСЯГНЕННЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

- «Майстерня світу «
 - «Світовий перевізник»
 - «Світовий банкір»
 - «Світовий експортер»
- Факти:
 - 1850р. – підводний кабель, що з'єднав Велику Британію та Францію;
 - 1851р. – перша Всесвітня виставка у Лондоні;
 - 1852р. – спущено на воду перше у світі парове судно з гвинтовим двигуном;
 - 1863р. – у Лондоні пущена в дію перша підземна залізниця (метро);
 - 1866р. – підводний кабель між Британією та США;
 - 1867р. – телеграфний зв'язок з Індією;
 - Вперше випробовано виплавляння сталі у конверторах

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Кількість фабрик	1850	1870
бавовняних	1932	2483
вовняних	1998	2579

Показник	1854р	1864р.
Виплавка чавуну (млн.т)	3,2	5
Видобуток вугілля (млн т)	61	93
Кількість металургів (тис. осіб)	80	200
Кількість гірників (тис. осіб)	370	520
Довжина залізниць (тис. миль)	8	12

На основі даних таблиць, зробіть висновки про економічний розвиток Великої Британії в 50-60 роках XIX століття.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ – ЛІДЕР СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.

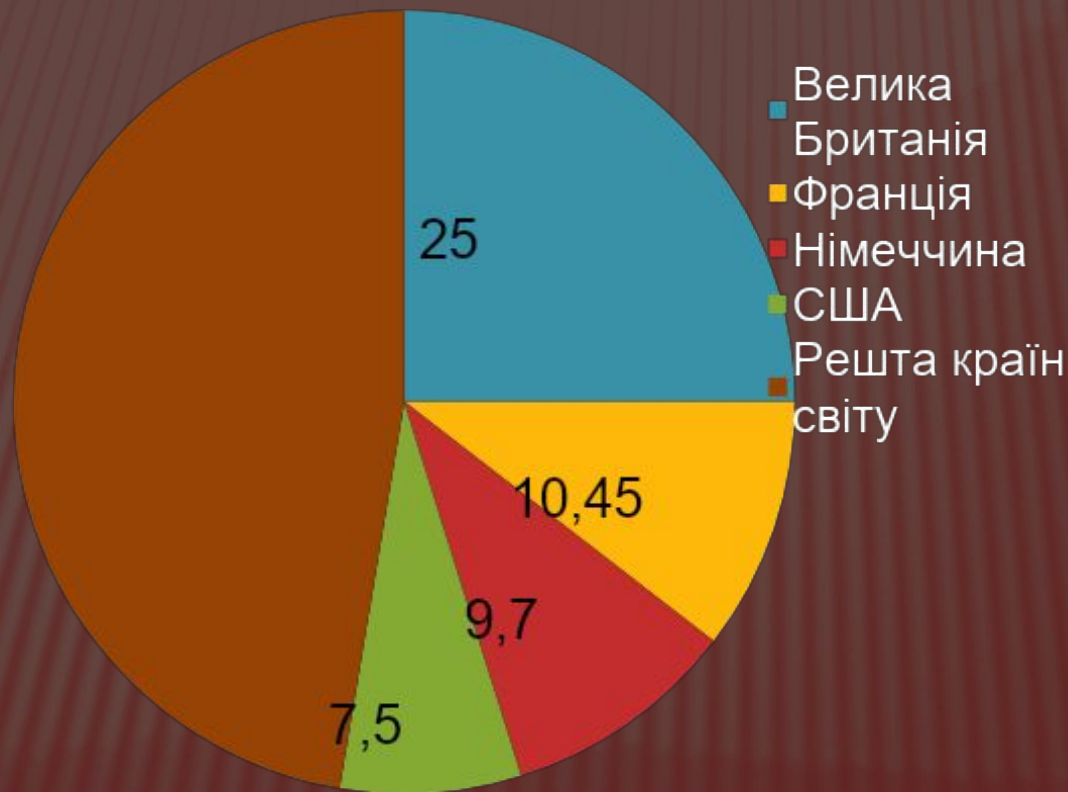
Частина провідних держав у світовому промисловому виробництві в 1870р, %

Яка держава посідала перше місце у світі у світовому промисловому виробництві в 1870 році?

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ – ЛІДЕР СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.

Частка провідних держав світу у світовій зовнішній торгівлі, %

ЛІБЕРАЛІЗМ

- Лібералізм – ідейна та суспільно – політична течія, яка виникла в європейських країнах у XVII – XVIII століттях та проголосила принцип громадянських, політичних та економічних свобод.
- У XIX – на початку XX століття сформувалися основні положення лібералізму – громадянське суспільство, права і свободи особи, правова держава, демократичні політичні інститути, свобода приватного підприємства та торгівлі.

УТВЕРДЖЕННЯ ЛІБЕРАЛІЗМУ.

- Основні принципи лібералізму:
 - Індивідуальні права (на життя, особисту свободу, рівність);
 - Рівні права людини і громадянина та їх загальна рівність перед законом;
 - Вільна ринкова економіка, свобода приватного підприємництва та торгівлі;
 - Загальне виборче право;
 - Розподіл влади на законодавчу (парламент), виконавчу (уряд) та судову;
 - Здійснення політичних та соціальних реформ;
 - Справедливий розподіл податків серед членів суспільства;
 - Самостійність місцевого самоврядування.

ФОРМИ ЛІБЕРАЛІЗМУ

```
graph TD; A[ФОРМИ ЛІБЕРАЛІЗМУ] --> B[Політичний лібералізм  
( рух за демократію та проти абсолютизму або авторитаризму )]; A --> C[Економічний лібералізм  
( рух за приватну власність та вільний розвиток економіки)]; A --> D[Соціальний лібералізм  
( рух за рівність можливостей людини та проти її економічної експлуатації )]; A --> E[Культурний лібералізм  
( рух за особисту свободу людини та проти різних її обмежень )];
```

Політичний лібералізм
(рух за демократію та проти абсолютизму або авторитаризму)

Економічний лібералізм
(рух за приватну власність та вільний розвиток економіки)

Соціальний лібералізм
(рух за рівність можливостей людини та проти її економічної експлуатації)

Культурний лібералізм
(рух за особисту свободу людини та проти різних її обмежень)

ПРОЯВИ ПОЛІТИКИ ЛІБЕРАЛІЗМУ

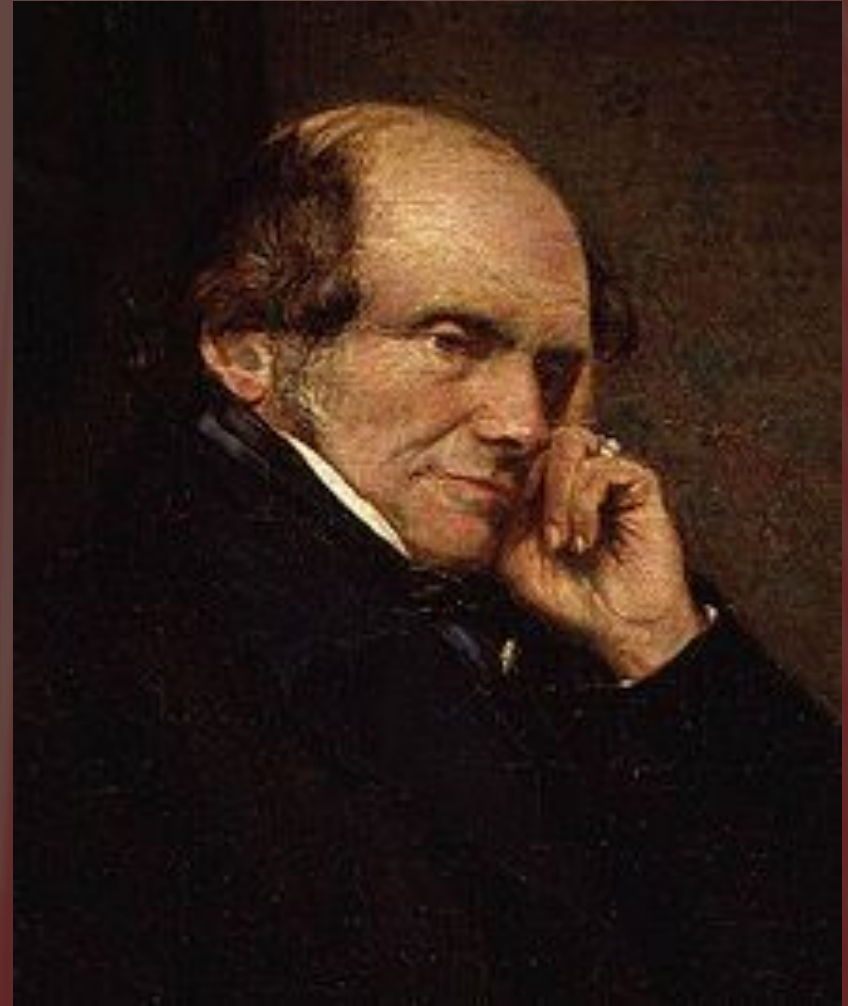
- Легальне існування робітничих і демократичних організацій;
- Відсутність значної кількості поліцейських сил;
- Відсутність великого управлінського (бюрократичного) апарату;
- Безперешкодна робота професійних спілок (тред – юніонів);
- Участь широких верств населення у виборах парламенту;
- Свобода економічної та інших видів діяльності в рамках закону, без втручання держави;
- Скасування загальної військової повинності;
- Надання політичного захистку емігрантам з різних країн.

ФОРМУВАННЯ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ТА КОНСЕРВАТИВНОЇ ПАРТІЙ.

- Опрацювати п.3 § 12 і визначте:
 1. Яка форма державного правління склалася у Великій Британії на середину ХІХ століття?
 2. В чиїх руках зосереджувалася вища виконавча влада?
 3. Яку роль відігравала королева Великої Британії?
 4. В чому суть двопартійної системи Великої Британії?
 5. Чи існували принципові відмінності між Ліберальною та Консервативною партіями?

ПОЛІТИКА ЛІБЕРАЛЬНОЇ ПАРТІЇ

- Уряд Джона Рассела (1846 - 1852рр.) відкрив британські гавані для кораблів будь - яких держав світу та знищив навігаційні обмеження.
- Чи вигідні були ці заходи для Великої Британії?

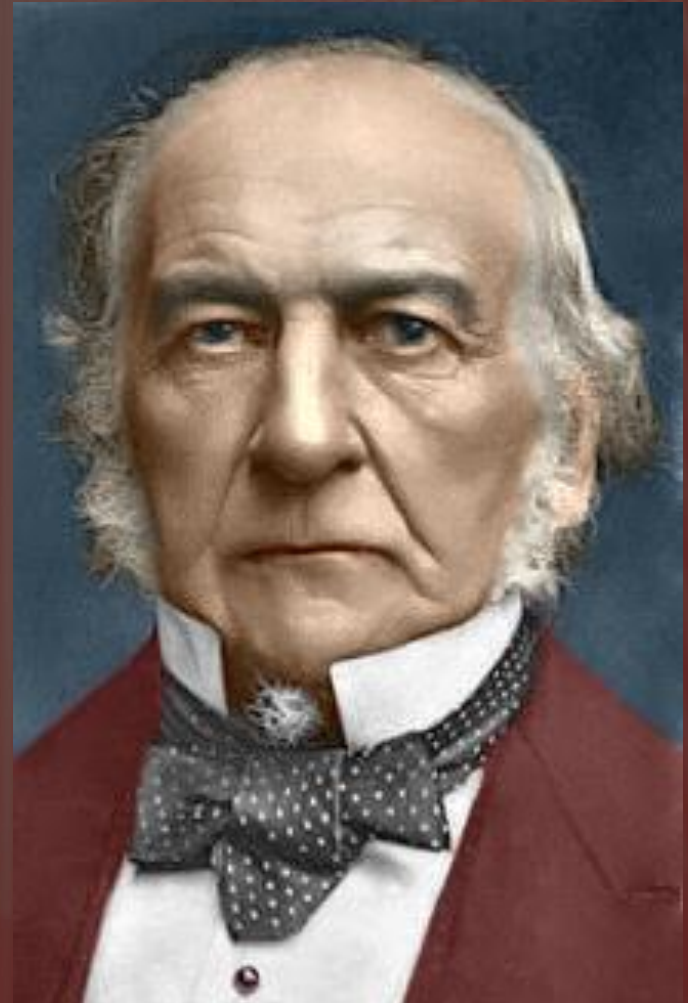
ПОЛІТИКА ЛІБЕРАЛЬНОЇ ПАРТІЇ

- Уряд Г.Пальмерстона (1855 – 1857, 1860 – 1865рр.) проводив політику під гаслом “ У нас немає ані вічних союзників, ані постійних друзів, але вічні й постійні наші інтереси, і захищати їх – наш обов’язок”

ПОЛІТИКА ЛІБЕРАЛЬНОЇ ПАРТІЇ

- Уряд В.Гладсона (1868 – 1874рр.) провів ряд реформ:
 - Відкриття світських шкіл;
 - Безкоштовна початкова освіта;
 - Друга парламентська реформа (ліквідація “гнилих містечок” та передача їх місць у парламенті великим містам, зросла кількість виборців до 2,25 млн. чоловік);
 - Прийняття закону про таємне голосування.

ІРЛАНДСЬКЕ ПИТАННЯ.

- 1801р. – ліквідація автономії Ірландії;
- Витіснення ірландської мови;
- Проведення аграрної реформи та вигнання дрібних орендарів із землі;
- Голод 1845 – 1849рр.;
- Еміграція ірландців у США (1,5 млн. чол. Протягом 1846 – 1851рр.);
- Уряд Гладстона відмінив податок на користь англіканської церкви в Ірландії та прийняв закон про захист ірландських селян проти свавілля англійських землевласників.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

- Зовнішня політика під гаслом “ У нас немає ані вічних союзників, ані постійних друзів, але вічні й постійні наші інтереси, і захищати їх – наш обов’язок”.
- Основні завдання: максимально розширити вплив Великої Британії у світі, послабити суперників та усунути конкурентів із зовнішніх ринків, захист інтересів англійських підприємців у світі

Г.Пальмерстон

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

- Велика Британія володіла 57 колоніальними територіями.
- Основними об'єктами колоніальної політики були:
 - В Азії- Бірма, Малайя, Афганстан, Іран, Китай, Індія;
 - В Африці – Нігерія, Південна Африка;
 - Австралія, Нова Зеландія
- Колонії Великої Британії поділялися на “переселенські” (білі) та “кольорові” з туземним населенням.
- Велика Британія надала права домініону (самостійної держави у складі Британської імперії) таким колоніям:
 - 1867р. – Канаді;
 - 1901р. – Австралійському Союзу;
 - 1907р. – Новій Зеландії;
 - 1910р. – Південно – Африканському Союзу.

Цифрами позначено:

- 1 Британський Гондурас
- 2 Нідерланди
- 3 Бельгія
- 4 Гамбія (Брит.)
- 5 Португальська Гвінея
- 6 Золотий Берег (Брит.)
- 7 Того (Нім.)
- 8 Нігерія (Брит.)
- 9 Камерун (Нім.)
- 10 Іспанська Гвінея
- 11 Еритрея (Іт.)
- 12 Французьке Сомалі
- 13 Британське Сомалі
- 14 Трансвааль
- 15 Оранжева Республіка

— Кордони держав і володінь на 1900 р.

Світ наприкінці XIX ст.

Колоніальні держави та їхні володіння:

■ Велика Британія	■ Іспанія	■ Бельгія
■ Франція	■ Данія	■ Сполучені Штати Америки
■ Нідерланди	■ Німеччина	■ Японія
■ Португалія	■ Італія	 Країни Троїстого союзу (1882)

Міждержавні конфлікти:

- ① Японсько-китайська війна (1894–1895)
- ② Іспано-американська війна (1898)
- ③ Англо-бурська війна (1899–1902)
- ▲ Країни Антанти (1904)

ЗАКРІПЛЕННЯ

- Чому Велику Британію називають “майстернею світу”, “світовим банкіром”, “світовим перевізником”?
- У чому полягали головні завдання внутрішньої та зовнішньої політики Великої Британії в 50 – 60 роках XIX століття?

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Читати § 17 (пункт 2 - конспект);
- Повторити § 8 (пункт 2 - конспект);